

L'istorgia digl Hotel Piz Vizàn a Vargistagn

Digl albiert digl SMUV tier igl Center da Capricorns

da Christ Casper Dolf, Vargistagn

Sch'ign vut ampruvar da scriver l'istorgia digl Hotel Piz Vizàn, scha e'gl da numnar sco ampren igl dr. hc. Steafan Loringett. Ca lez â luvro durànt la si'antiera veta ad â samess aint pigl lungatg rumàntsch e bagn cunaschaint a tuts. Mo el â ear adigna gieu quito pigl svilup ad igl bagnstar da la sia vischnànca paterna.

Angaschamaint digl Steafan Loringett

Igl on 1850 dumbravan Casti a Vargistagn 95 abitànts. Igl on 1930 ear'igl me ple 40. Passa 20 dels earan emigros an l'America. Quella realitad vara fatg quitos agl Steafan. Anzaco e'l vagnieu sessur c'igl SMUV (Uniùn Svizra digls luvraints dad uras a metal, oz: UNIA) anquieri egn liac par realisar egn bietg da vacàzas pigls cumembers. El â prieu sei contact cugl cunzaglier naziunal Konrad Ilg, ca presidiava da lez tains igl SMUV. Vagnànd sen la Muntogna da Schons e curdada an il ad el igl ampren la vischnànca da Lon. Mo igls raspunsavels digl vaschinadi da Lon ân betga musso interess. Cun «sozis» vighian els da ver da far nut. Igl SMUV â alura cumpro digl vaschinadi da Casti-Vargistagn igl pro segl Plàn da Davos Mùnts par realisar là egna tgea d'albiert. Mo igl â alura dalùnga samusso c'igl liac eara megna umbrivànt ad igls custs par l'infrastructura megna ôlts. Ign â alura prieu la dezisiùn da star an vischnànca. Sco ampren â igl Steafan Loringett vandieu la sia tgea paterna ad oters bietgs c'en vagnieus stratgs giou. Igl ons 1933/34 e vagnida biageda or la tgea Loringett sut la batgeta digl arcitect Wolfgang Schwemmer da Herrliberg. Igl madem tains â igl vaschinadi angrandieu igl provedimaint d'aua a tgapo novas funtânas. Igl SMUV â sapatizipo cun egna grànda contribuziùn.

Igl atùn 1935 e vagnieu aviert igl nov «Chalet», planiso digl arcitect Hans

Baur da Turitg, Remartgevel e'gl c'igls purs da Casti a Vargistagn ân mano tut la lena da biagear cun lur tgavals se da Ziràn, schagea c'igl fuss sto pussevel da cuntànscher Vargistagn cun autos da vitgira.

Igls 1936 tocen igls 1938 en vagnieus realisos igls indrezs da dar a tgeghels ad igl nov bietg anviers ost cun radund 40 tgombras da durmir, construieu digls arcitects Päder a Jenny da Berna. Par saver far quegl, e'gl sto dabasegns da spazar ulteriurs quater bietgs, trànter oter tgea a clavo digl Johann Michael. Quels en vagnieus ramplazos digl SMUV cun dus bietgs raschaintnovs.

Cumpleto igl manaschi digl hotel

Igls 1942/43 â igl SMUV biagieu dasper la veia ancûnter Maton egn grànd clavo cun egn caschareia ad egn indrez da fimantar a setgantar tgarn a sutaint egn grànd tschaler. Da lez tains eara quegl igl ple grànd a modern clavo da la Muntogna da Schons. L'ideia eara da saver produtgear a dar giou products agriculs agl hotel, oravànttut igl latg. Mieus bab â savieu prender par tschains igl bietg. Sen funadamaint d'egn cuntract eara el ublieu da dar giou tut igl latg basignevel agl Hotel Piz Vizàn. Igl noss manaschi â satanieu veda que cuntract tocen zirca igls 1980. Alura â'gl do novas prescripziùns digls ufezis raspunsavels digl cantùn ca lubevan me ple latg pastoriso agls hotels. Igl on 1991 ve jou savieu cumprar giou igl clavo digl SMUV.

Igls 1951 â igl SMUV cuagl arcitect D. Barblan da Clostra biagieu ved igl hotel egn nova sala pigls hosps. Sco davosa investiziùn ple grànda â'gl do igls 1985 egn nova antrada tier igl indrez da dar a tgeghels, egn sauna a par part novas tualetas.

Legrevlameing e'gl da cunstatar c'igl e gartagieu a tut igls arcitects partizipos d'adatar igl antier bietg fetg bagn a la cuntrada ad agl maletg da la vischnànca. Igl e da gir, ca durànt igl unviern cureva agl hotel pletost poc. La part prinzipala vagneva sarada. Tanieu aviert vagneva me la part sura, vut gir la part an l'anteriura tgea Loringett.

Grànd angaschamaint da dunas

L'amprema manadra digl Piz Vizàn e stada la duna Caflisch. Quella veva duas buabas c'en egn tains schizund idas a scola ve Maton. Egn da quellas, la Lucrezia, â marido igl cunaschaint cabaretist Fredy Lienhard. Igls 1946 â alura la duna Rita Bianchi surprieu igl timùn. Leza â mano igl hotel cun

Igl «Chalet», l'amprema part digl Hotel Piz Vizàn, e vagnieu biagieu igl on 1934.

grànd succèss tocen igls 1966. Alura â ella stuieu dar sei la plaza or da motivs da sànadad. Durànt l'era Bianchi e igl hotel adigna sto plagn davent digl zarcladur tocen igl october, vut gir cun biabagn 100 hosps. La duna Bianchi â adigna angascho tànts impiegos indigens sco pussevel. Numerusas matas a dunas da la valada ân cato lavur a gudogn agl Hotel Piz Vizàn. Davent digls 1967 â igl SMUV angascho diferaints administraturs. Igls blears ân banduno la plaza mintgame suainter quater ons. Cunquegl c'igl e adigna vagnieu ple

La lena par biagear igl hotel Piz Vizàn e vagnida transportada igl unviern 1933/34 da purs indigens se da la val. (Fotos mess a disposiziùn da Christ Casper Dolf)

favurevel da far vacànzas agl exteriur en las parnotaziùns tshassadas ple a ple fetg. Igl 1996 â igl SMUV dezidieu da vender igl hotel. Igl 14 da marz 1996 â igl tarvaschegns da Casti-Vargistagn dezidieu unanimameing da comprar igl bietsch par biabagn 1 miliùn frànchs. Quels da Casti-Vargistagn varan sascho manar digl quito c'igl hotel savess vagnir saro par adigna, savànd da la grànda muntada c'igl Hotel Piz Vizàn â pigl vaschinadi a par l'antiera cuntrada.

Integrada an la cumpra eara ear egnas garaschas, c'e vagnida biageada or ussa tier egn local da pumpiers a cumpletada cun egnas tualetas publicas.

Egn peer ons â igl vaschinadi fatg ir igl manaschi sen agen quent, a suainter scho vei igl hotel par tshains. Cugl mer â la vischnànca betga gieu fortuna, a las greaveztgas finanzialas en vagnidas adigna ple gràndas. Igl 2002 e vagnida fundada la sozietad Hotel Piz Vizàn. Numerus indigens ân sapartizipo veda quella.

La situaziùn a Vargistagn avànt c'igl hotel e vagnieu biagieu.

(Foto: Christian Meisser/fototeca dal DRG)

Egna fundaziùn â purto suzczess

Igls 2004 e vagnida clamada an veta la Fundaziùn Capricorns cun la fegnamira da mantaner anavànt igl hotel. La nova fundaziùn â surprieu igl bietg digl vaschinadi. Quegl â savieu vagnir realiso graztga a las instituziùns Parc Natiral Bavregn, la Regio Viamala a la ZHAW. (Zürcher Hochschule für angewandte Wissenschaften, Wädenswil).

An que conex e'gl da munzandar oravànttut igls marets da suandàntas tres parsùnas: D'egna vart igl anteriur cunzaglier naziunal Hansjörg Hassler, da lez tains parsura digl Parc Natiral Bavregn, igl Marco Valsecchi, magnafatschenda da la Regio Viamala ad igl Stefan Forster, c'e raspunsavel ca la ZHAW â aviert egn post da fatschenda agl Center da Capricorns. Igls cumembers digl cunzegl da la fundaziùn cun Hanjörg Hassler ved igl timùn ân dalùnga santieu, c'igl hotel dovra gràndas renovaziùns ad investiziùns igl avagnir. Igls 2011 e'gl vagnieu fatg lavurs da renovaziùn par radund 4 miliùns fràncs. Cun nizagear igl tgòld or da la teara e vagnieu ramplazo igl

Igl Hotel Piz Vizàn sco quegl c'el sapreschainta oz.

(Foto: Jolanda Dolf)

stgoldamaint cun ieli. Plenavànt e igl antier bietg vagnieu isolu, la tgadafiac renovada sco ear igl «office» cun integro egna bar. Agl architect raspunsavel Ivano Iseppi e'gl gartagieu da renovar mievlameing igl bietg, ascheia c'igl character unic digl hotel â pitieu nut. Da meter an pes la finanziaziùn da numnadameing 4 miliùns e sto egna prestaziùn nunschainta. Igl parsura Hansjörg Hassler ad igls cumembers digl cunzeigl da fundaziùn maretan egn grànd angraztgamaint.

Las funtânas da finânzâs en stadas sper la bânca, mieds cantunals a federals sut igl tetel «Nova Politica Regiunala», l'Uniùn Svizra par Agid da las Muntognas ad otras uniùns ad ear parsûnas singulas.

A la manadra Barbara Gâtzi ad agl capo cuschinùnz Torsten Rönisch e'gl d'angrztgear c'igl Hotel Capricorns â biagieu sei an pocs ons egn bûn num. Las parnotaziùns ân prieu tier ad igl vean bleara gliued da lientsch natier par giuder l'exzelenta cushegna. La svieulta â surpasso igl on passo 1 miliùn frâncs. Igl Hotel Capricorns, igl Parc Natiral Bavregn a la ZHAW porschan oz biabagn 20 plazâs da lavur cumplagnas. Ign sa peia resumâr ca quels da Casti-Vargistagn ân dezidieu andretg igls 14 da marz 1996. Igl e pargues betga surfatg da pratender: L'istorgia digl Hotel Piz Vizàn e egna istorgia da succèss!